Sytuacja osób młodych na rynku pracy w okresie I-II 2025

1. PUP aktywizują osoby w wieku do 30 r. życia. Stosują głownie dwie formy aktywizacji - staże oraz szkolenia, które są efektywniejsze niż np. w grupie bezrobotnych z doświadczeniem zawodowym [1]. W okr. I-II 2025 r. następowało więcej rejestracji osób po raz kolejny – w ogólnej populacji bezrobotnych w PUP [81,5 proc.], niż wśród osób do 30 roku życia [67,5 proc.]. Bezrobotni zarejestrowani po raz pierwszy stanowili 18,5 proc. napływu, a wśród młodych bezrobotnych rejestracje po raz pierwszy stanowiły 32,5 proc. Młodzi bezrobotni relatywnie szybciej opuszczają rejestry i podejmują zatrudnienie.

2. W okr. I–II 2025 r. osoby do 30 roku życia stanowiły 27,0 proc. liczby bezrobotnych [tzw. stanów uśrednionych, zawartych w arkuszu IV dodatku statystycznym, porównanie do 71 016 bezrobotnych ogółem].

3. Oferty stażowe są od lat realizowane u tych samych pracodawców. Dowodzi to małej zmienności popytu. Zakłady chętnie podpisują umowę, która zapewnia im dotacje. Staże przyczyniają się do rozwoju firm, a w mniejszym stopniu bezrobotnych. Powodują obniżenie kosztów funkcjonowania całych podmiotów, a pracodawcy korzystają z nich tylko właśnie z tego powodu. Często nie przyczyniają się do lepszego opanowania czynności zawodowych przez pracownika. Pracodawcy, **szczególnie, gdy jest to mała firma –** niechętnie przyuczają do zawodu kolejną osobę – co absorbuje ich czas i zmniejsza zyski. Właściciele firm otrzymują refundację za osobę, a zlecają do wykonania proste czynności. Nie poświęcają sporo czasu na realizację programu, wobec tego ukończenie stażu jest formalnością i najliczniejszą przyczyną powrotu do ewidencji bezrobotnych – 337 młodych bezrobotnych [arkusz I dodatku statystycznego]. Osoby młode nadal stanowią większość stażystów tj. 56,9 proc. ogółu bezrobotnych, korzystających z tej formy.

4. Efekty interwencji kształtuję wiele czynników. Jednym z nich jest ilość środków finansowych wydatkowanych w ramach aktywnych form. Ustawodawca wpływa na poziom bezrobocia przez ilość środków kierowanych do PUP, które w pewnych granicach łagodzą negatywne skutki ograniczeń regionalnej gospodarki. Wobec niewielkich zasobów, którą realnie mają do dyspozycji PUP w celu aktywizacji osób bezrobotnych – większość z realizowanych form aktywnych – jest kontynuacją z okresu poprzedniego, a tylko nieznaczna cześć zawiera nowe umowy, które zostały podpisane już w okresie danego roku.

5. Znaczna ilość bezrobotnych do 30 roku życia podejmuje prace niesubsydiowane – 2 928 osób [bilans bezrobotnych], co stanowi 87,8 proc. wszystkich podjęć pracy w grupie osób do 30 roku życia w PUP. Przy depopulacji i braku zasilania znaczną ilością osób młodych, bezrobocie rejestrowane trwale nie wzrasta, a jego poziom w pewnych granicach zmienia się w zależności od okresu zima – lato [2].

6. Drugą, co do wielkości przyczyną wyrejestrowań z powodu podjęcia pracy – są **formy subsydiowane** (407 osób). Wśród innych przyczyn odpływu - znaczna ilość osób do 30 roku życia jest kierowana na **staże** (390 osób). Osoby wyłączone na staż odlicza

[1] Bezrobotny w średnim wieku nie jest zainteresowany formami aktywnymi. Jeżeli ma zawód poszukiwany na rynku, jest gotowy i zdolny do podjęcia pracy, to uzyskuje zatrudnienie. Często posiadając użytki rolne powyżej 1 ha przeliczeniowego [ubezpieczenie KRUZ], może bez rejestracji w PUP korzystać ze świadczeń NFZ.

[2] Sezonowość. W I kwartale danego roku następuje wzrost liczby bezrobotnych, który bez zwiększenia się ilości osób młodych – nie może nadal powodować trwałego wzrostu osób pozostających bez pracy. W II i III kwartale następują zwykle spadki poziomu bezrobocia. Z reguły IV kwartał danego roku – charakteryzuje się ograniczeniem spadków, które jeżeli następują – są na niższym poziomie liczbowym lub procentowym jak w okresie II i III kwartału. Czasem już od stanu na koniec XI i XII następują wzrosty, które często kumulują się w styczniu, lutym i marcu następnego roku.

się od liczby bezrobotnych do celów statystycznych. Jednocześnie ustawodawca nie traktuje stażu jako formy zatrudnienia.

7. Kolejną formą aktywizacji są **szkolenia** [traktowane podobnie jak staże] (45 bezrobotnych do 30 roku życia). Odnotowano niewielką ilość bezrobotnych wyrejestrowanych z powodu rozpoczęcia **prac społecznie użytecznych**[3] (73 bezrobotnych ogółem, w tym 5 osób do 30 roku życia). Prace te mogą być wykonywane w wymiarze do 10 godzin tygodniowo. Za wykonywanie pracy bezrobotnemu przysługuje waloryzowane świadczenie (art. 73a ust. 3) wynoszące min. 12,20 zł za godzinę, link do akt. wys. https://psz.praca.gov.pl/-/184577-obowiazujace-stawki-kwoty-i-wskazniki. Świadczenie jest niskie, a liczba godzin ograniczona, co pomimo możliwości korzystania z pomocy społecznej – nie kumuluje znacznej ilości osób bezrobotnych [również młodych] w tej formie aktywizacji.

8. Wśród aktywizowanych osób do 30 roku życia w ramach dostępnych **bonów** (nowela ustawy z 2014 roku wprowadza bon na zasiedlenie, szkoleniowy, stażowy i zatrudnieniowy) – niezmiennie najliczniej osoby bezrobotne korzystają z **bonu na zasiedlenie.** Następuje zarówno założenie własnej działalności gospodarczej (0 osób) jak i podjęcie pracy poza miejscem zamieszkania (113 bezrobotnych).

9. Z **bonu na zasiedlenie –** korzystają z reguły osoby po studiach, które nie mogą podjąć zatrudnienia w małych miastach i wsiach lub nie chcą pracować w swoich rodzinnych stronach czy miastach o średniej wielkości. Są to np. specjaliści w zawodach medycznych (lekarze). Równie często emigrują [niekoniecznie w ramach subsydiów PUP] osoby po ukończeniu studiów w zakresie nauk ścisłych czy budownictwa [inżynier automatyki i robotyki, programista robotów przemysłowych, programista aplikacji, inżynier mechanik itp.]. Są to profesje deficytowe nie tylko w kraju, ale i poza jego granicami. Kraje biedniejsze [rozwijające się] są zmuszone do redukcji popytu [brak możliwości finansowania niezbędnych etatów], a kraje bogate [rozwinięte] przyciągają fachowców lepszymi zarobkami, warunkami pracy czy możliwością realizacji układu zbiorowego pracy w ramach rozwoju zawodowego.

10. Ukształtowana w przeszłości – kultura wykonywania zawodu w danym kraju jest szczególnie widoczna w bardziej skomplikowanych usługach, co może definiować np. poziom usług medycznych niezależnie od ilości posiadanych na miejscu specjalistów. Niekiedy różnice terytorialne wpływają na poziom zapotrzebowania, co powoduje potrzebę zmiany miejsca zamieszkania. W centrach rozwoju takich jak duże aglomeracje miejskie, pracodawcy więcej oferują młodemu człowiekowi (po ukończeniu edukacji lub nawet w czasie jej trwania) niż prowincja. Bony na zasiedlenie umożliwiają przepływ pracowników do centrów – dla tych osób młodych, które pozostały w małych ośrodkach akademickich lub wrócili do miejsca zamieszkania i mają problemy z uzyskaniem pracy stałej.

11. Emigracje jeszcze bardziej drenują z fachowców zarówno miasta jak i tereny wiejskie. Problem ten dotyka nie tylko powiaty rolnicze, w których można odnotować wyższą stopę bezrobocia jak w przemysłowych. Proces opisuje znacznie mniej szansy na uzyskanie oferty pracy ma wsi z powodu braku alternatywnych form zatrudnienia. Sytuacja na terenach wiejskich i suburbiach – może być stabilniejsza jak w regionach

[3] Prace te nie są traktowane jako podjęcie zatrudnienia, odbywają się bez nawiązania stosunku pracy i umowy o pracę. Ten rodzaj pracy ma charakter stosunku zobowiązaniowego wg prawa cywilnego. Organizowane są przez gminę w jednostkach pomocy społecznej, organizacjach lub instytucjach statutowo zajmujących się pomocą charytatywną lub działalnością na rzecz społeczności lokalnej. Wykonywanie prac społecznie użytecznych odbywa się na podstawie porozumienia zawartego między starostą [urzędem pracy] a gminą, na rzecz której prace będą wykonywane. Starosta refunduje gminie ze środków Funduszu Pracy do 60 proc. minimalnej kwoty świadczenia przysługującego bezrobotnemu. Świadczenie to może być w całości finansowane z budżetu gminy.

przemysłowych. Oczywiście nie oferuje od razu – aż tylu miejsc pracy co przemysł i nowoczesne gałęzie usług. W powiatach, gdzie występuje jakikolwiek przemysł często funkcjonuje jeden większy zakład, który nie zgłasza nowych miejsc pracy i może mieć problemy z utrzymaniem na rynku np. z powodu okresowych zmian zapotrzebowania u kooperanta za granicą [4].

12. Kapitał przemieszcza się swobodnie. Niejednokrotnie poza menadżerami również i pracownicy mogą podjąć zatrudnienie w firmach zgłaszających wakaty. Coraz częściej przekraczają granicę rodzimej kultury, wyznaczone np. przez ten sam język. Praca w korporacjach staje się koniecznością. Młodzi komunikują się w nowoczesny sposób. W poszukiwaniu pracy potrafią wykorzystywać nowe możliwości. Ci, którzy pozostają w małych ośrodkach akademickich lub wracają do miejsca zamieszkania, gdy pojawiają się problemy z zatrudnieniem szybko uświadamiają sobie, gdzie należy się starać o angaż, który pozwoli na stabilizację życiową. Osoby młode często poszukują zajęcia, które nie pozbawi ich satysfakcji z dobrze wykonanej pracy na początku kariery zawodowej.

13. Wiele społeczeństw jest bardziej zaawansowane w rozwoju, co może być inspirujące [nowe pomysły, sprawdzone rozwiązania]. Posiadamy liczne własne osiągnięcia, które nasi rodacy od wielu lat wdrażają w różnych krajach. **Nie powinniśmy z nich rezygnować, ponieważ są unikalne**. Nasze rodzime pomysły często po niewielkich modyfikacjach sprawdzały się w różnych społeczeństwach, przynosząc wiele korzyści. Polska posiada potencjał w zakresie doświadczenia różnych struktur organizacji społeczeństwa. Jednak nadmierne reformy mogą spowodować wiele negatywnych konsekwencji, gdzie po pewnym czasie wraca się do rozwiązań już kiedyś stosowanych. Komplikowanie procedur – tworzy nową jakość społeczną, która nie zawsze ułatwia życie i jest akceptowana przez zwykłych ludzi. Nie każda zmiana społeczna następuje w sposób racjonalny [5].

14. Wiele osób wybiera emigrację. Godzi się, wobec braku alternatywy, na wiele niedogodności, ponieważ kraje docelowe w ogóle oferują pracę, często o wyższych zarobkach. Pokolenie „Z" [osoby urodzone w latach 2001-2020] jest bardziej przywiązane do tradycji [pokolenia dziadków tj. „X"], co nie koniecznie będzie oznaczało mniejszą mobilność. „Z" w kolejnych dekadach XXI w. [trzeciej i czwartej tj. lata 30. i 40. XXI w.] będzie często migrować, podobnie jaki ich rodzice czy dziadkowie. Świat w coraz większym stopniu zmieni się w „globalną wioskę", a pokolenie „X" określane jako nomadzi tj. koczownicy, urodzeni w latach 1961-1980 efektywnie ich tego nauczy.

15. Rejestrowany w kraju kierunek odpływu zasobów ludzkich to duże miasta lub tereny położone w regionach o znacznie wyższym PKB [np. na 1 mieszkańca]. Subsydia, a szczególnie bon na zasiedlenie nie wpływa na poziom bezrobocia np. w województwach wschodnich, ponieważ proces emigracji następuje niezależnie od interwencji na rynku. Większość przepływów pracowników jest bardzo słabo rejestrowana w statystykach. Pomoc publiczna z reguły – nie ma na nią wpływu. Bony umożliwiają przepływ specjalistów do dużych miast, w celu nabycia doświadczenia,

---

[4] Antidotum na pogarszanie się sytuacji gospodarczej w powiatach, w których produkcja jest finansowana tylko z jednego kraju – jest wykreowanie produktu lub grupy produktów, konkurencyjnych na rynkach światowych, nowoczesnych, na które firmy znalazłyby nabywców, bez pośrednictwa innych podmiotów – w wielu krajach na świecie. Przykładem może pozostać produkcja nowych ekologicznych pojazdów na bazie istniejącego przemysłu. Nie przeszkadza to dalszej współpracy w realizacji dotychczasowych zamówień, a rozwiązuje problem stałych lub okresowych redukcji zatrudnienia, wypełniając lukę na rynku.

[5] Od 31-08-1980 do 13-12-1981 funkcjonował czwarty typ ładu społecznego – porozumień zbiorowych. W oparciu o bogate doświadczenia [zabory – trzy różne systemy społeczne] modyfikujemy instytucje społeczne, kreujemy nowe systemy. Z korzyścią dla obywateli redukujemy niektóre zbędne procedury, upraszczamy niepotrzebne komplikacje, co stanowi znaczny postęp w rozwoju. Polska należy do nielicznych krajów o wysokiej kulturze technicznej.

które otwiera drogę do dalszej emigracji w kraju i za granicę RP, co wzmacnia niekorzystny ogólny trend depopulacji.

16. W powiatach rolniczych i małych miastach brakuje pracy. Są niedoinwestowane, z małą ilością firm i ograniczonym dostępem do usług. Inne walory wsi są trudne do asymilacji. W niewielkich jednostkach administracyjnych rozwój następuje znacznie wolniej od średnich czy dużych miast [nie mówiąc już o metropoliach]. Osoby po studiach często nie mogą podjąć zatrudnienia w swoich rodzinnych stronach czy nawet w miastach średniej wielkości. Peryferia są związane z brakiem sensownej strategii. Zmiana następuje znacznie wolniej niż w centrach.

17. W dużych miastach można łatwiej uzyskać zatrudnienie, które gwarantuje dochody. Wypracowanie kapitału na starość staje się możliwe. Tereny atrakcyjne turystycznie są wymarzone do odpoczynku po pracy. Następuje w niektórych częściach kraju rozwój tzw. suburbii, które są położone w pobliżu dużych aglomeracji miejskich. Coraz częściej nie są pozbawione infrastruktury. Najwcześniej „*suburbian area*" zaczęły powstawać w USA, tj. już od lat 60. XX w. Aktualnie zwiększa się na całym świecie proces powstawania przedmieść, które [w zależności od kraju] posiadają różne funkcje. Często przyczyną ich wzrostu są niższe ceny nieruchomości i gruntów niż w centrach miast. Nieuchronnie – na wieś w coraz większym stopniu wkroczyła cywilizacja. Wieś nie jest już tak jak w XIX w. czy na początku XX w. izolowana od reszty świata, bez infrastruktury [dróg, sieci instalacyjnych, samochodów czy centrów handlowych]. Suburbia z większą ilością zieleni, ogrodami, sadami, uprawą ziemi, niekiedy hodowlą zwierząt – nie są również miastem. Nie posiadają typowej zabudowy dla miast, oferując mieszkańcom łączenie wybranych funkcji bytowania.

18. Nowe zjawiska mogą powstrzymać wzrost milionowych metropolii. Aktualnie zmienia się typ zabudowy, który pozostaje połączeniem „betonowych pustyni" ze znaczną ilością terenów zielonych, widocznych dotychczas w pejzażu na wsi. Nastąpi redukcja terenów całkowicie zurbanizowanych (miast) i o typowo rolniczym charakterze (wsi), na korzyść nowej formy połączenia natury z architekturą. Takie koncepcje były obecne w latach 70. XX w., jednak w praktyce rzadko stosowane, pomimo wiedzy, co do pozytywnego wpływu na zdrowie i rozwój społeczności. Nowoczesne łączenie terenów zielonych z przestrzenią zurbanizowaną jest korzystne dla wielu aspektów bytowania np. przeciwdziałania ociepleniu klimatu [6].

---

[6] Rozwój przyjaznej dla człowieka infrastruktury pozostaje w deficycie w niektórych obszarach np. **kilkupasmowe drogi –** głównych szlaków komunikacyjnych], **wielopoziomowe skrzyżowania** [bezkolizyjne, nie tamujące ruchu pojazdów i pieszych], **kompletne instalacje przy drogach** [wodociąg, kanalizacja sanitarna i deszczowa, prąd, gaz, światłowód pod ziemią w betonowych zabezpieczeniach]. Brakuje np. **transportu publicznego** pozwalającego na szybką komunikację w ramach 1 biletu na jak najszerszych terenach łączących wieś, suburbia i centra miast. Aby transport publiczny stał się godny XXI w. są potrzebne nowe inwestycje np. wzrost użytkowania **autobusów przegubowych**. Z czasem powinna być priorytetem zamiana całego taboru na większe pojazdy. Zmiana jest potrzebna. Autobusy przegubowe zwiększają zyski przewoźników [wzrost liczby pasażerów korzystających z komunikacji miejskiej], wzrasta komfort podróży [likwidacja tłoku] i następuje spadek zakażeń [brak tłoku ogranicza transmisje wielu chorób]. **Inwestycje w RTM znacznie ograniczą wzrost dwutlenku węgla w atmosferze, tak jak wzrost terenów zielonych w miastach**. Świadome kształtowanie przestrzeni wymaga poszanowania interesu wielu osób, własności prywatnej [jak w Europie Zachodniej i Północnej z nieprzerwaną tradycją warstwy mieszczańskiej, kapitalizmu i kultury demokracji]. Człowiek potrzebuje kontaktu z przyrodą. Postęp gwarantuje **brak przeciwieństwa natura – przemysł.** Nowoczesna produkcja – jest już możliwa nie tylko w miastach i zagłębiach przemysłowych. Udział produkcji masowej będzie topniał [nie koniecznie zaniknie] wypierany przez **prosumpcję**, która może prowadzić do ograniczenia produkcji dla rynku. W przyszłości sztuczna inteligencja i nowe formy aktywności gospodarczej będą stymulować wiele zmian [pozytywnych, negatywnych].